

Bestuurlijke Aanbevelingen

Stand van zaken per 1 maart 2018

Toelichting

In bijgaand overzicht zijn alle nog openstaande aanbevelingen opgenomen uit onderzoeksrapporten van Internal Audit die uitgevoerd zijn in opdracht van een directeur. Bij de aanbevelingen wordt aangegeven uit welk onderzoek deze afkomstig is/zijn en hoeveel van de aanbevelingen uit dit onderzoek er reeds zijn afgerond.

Managementletter 2014 Auteur Onderzoek: Accountant
Vastgesteld op: 20 jan 2015

Afgeronde aanbevelingen:

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.	VIC: Wij adviseren ter versterking van de interne beheersing per proces een risico-controlmatrix op te stellen waarmee in één oogopslag een beeld van de belangrijkste risico's per proces en de hieraan gekoppelde beheersingsmaatregelen zichtbaar is.	Dit wordt in de loop van 2015 opgepakt als verdere uitwerking van de systematische aanpak van risicomanagement.	AD/CC	In het najaar van 2017 is gestart met het opstellen van werkprogramma's voor de meest materiële processen. Dit betreft inkoop, aanbestedingen, salarissen, subsidies, huren&pachten, begrotingswijzigingen. In deze werkprogramma's is een risico-controlmatrix opgenomen. De aanbeveling is hiermee afgerond.	 Afgerond

Archiefinspectie 2014 Auteur Onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 20 jan 2015

Afgeronde aanbevelingen:

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.3	Stel een compleet en samenhangend overzicht van alle digitale en papieren archief in de organisatie op, inclusief alle systemen buiten Verseon waarin archiefwaardige bescheiden worden opgeslagen en stel daar beheermaatregelen voor op.	Deze aanbeveling zal worden overgenomen.	CZ/I&I	Onze archiefwaardige bestanden zitten grotendeels in Verseon, maar ook buiten Verseon worden archiefwaardige bestanden bewaard. Een totaaloverzicht van de digitale archieven wordt op dit moment geactualiseerd.	 2019-K1

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 14 dec 2015

Afgeronde aanbevelingen:

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Spreek met GS af om een visie op het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen te ontwikkelen en om deze visie vast te leggen in beleid. Spreek af dat de risicogerichte benadering hierin wordt meegenomen.	Wij zijn bereid hieraan mee te werken. Voor het uitvoeren van het financieel toezicht op de gemeenschappelijke regelingen is op dit moment een ambtelijk beoordelingskader beschikbaar. Voor de begrotingscyclus 2016 zal dit kader worden toegepast. Daarbij zal het toezicht in lijn met het Gemeenschappelijk toezichtskader 2014 worden uitgevoerd. Dit houdt in dat een risicogerichte benadering daarvan onderdeel uitmaakt. Afhankelijk van de resultaten van de begrotingsronde 2016 zal worden gezien of wij een nadere visie dienen vast te stellen.	KAB/IBT	(1) Zoals al per 1-9-17 gemeld heeft de voortgang van het traject FT2020 (vernieuwing van het gemeenschappelijk toezichtkader voor het financieel toezicht op de gemeenten) vertraging opgelopen. De uitkomsten daarvan i.c.m. de landelijke ontwikkelingen rondom de toekomst van het toezicht maken dat een visie op het financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen naar verwachting nu pas in de tweede helft van 2018 tot stand zal kunnen komen. Wel zal het Vakberaad Gemeentefinanciën (dat ook het nieuwe kader voor de gemeenten formuleert) voor de zomer 2018 een start maken met het opstellen van een gemeenschappelijk kader voor het financieel toezicht op de regelingen. Gaande dat traject zullen de landelijke ontwikkelingen daarin zo veel mogelijk worden meegenomen. Noord-Holland zal haar aanpak t.z.t. op dat kader afstemmen. (2) Op dit moment wordt in Noord-Holland het toezicht op de regelingen wel al risicogericht uitgevoerd. Analooq aan de gemeenten wordt onderscheid gemaakt tussen aanpak van de zgn. lichte regelingen (veelal uitvoeringsregelingen) met geen financiële problemen en de reguliere regelingen. Voor de lichte regelingen wordt volstaan met een beperkte analyse van de financiën.	 2018-K4

Managementletter 2015

Auteur Onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 14 mrt 2016

Afgeronde aanbevelingen:

11

/12

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	De vastlegging van prestatiedocumentatie van de levering van de goederen en/of diensten is niet in het inkoopproces gewaarborgd. Het risico bestaat dat de prestatie mogelijk niet aan de provincie is geleverd. Aanbevolen wordt nadere richtlijnen op te stellen en te verankeren in de SAP-workflow. Bij het opstellen van deze richtlijnen dient rekening gehouden te worden met de aard, de omvang en het risicoprofiel van de betreffende inkoop.	Prestatieverklaringen zijn een gebruikelijk onderdeel van bv projecten op het gebied van "Werken" binnen de provincie. Een verklaring wordt in Verseon (bv termijnstaten) opgeslagen. Ook bij inhuur op urenbasis is een ondertekende urenstaat een prestatieverklaring die in SAP aan de factuur hangt. In het geval van kleinere prestaties is een prestatieverklaring niet altijd aanwezig en zal de ambtenaar (goederenontvanger) in SAP tekenen voor prestatie akkoord. Voor de voornoemde processen en voor de overige processen zal in samenspraak met de accountant worden onderzocht of en zo ja hoe prestatieverklaringen verankerd gaan worden in de SAP-workflow danwel in een ander provinciaal proces, in samenhang met andere controles die reeds worden uitgevoerd.	CZ/SI CZ/CSC	Er is een concept interne richtlijn i.z. prestatiebewijzen opgesteld die wordt afgestemd met de accountant. Prestatiebewijzen op elke inkoop worden niet realistisch gedacht door de interne organisatie. Het verankeren van afspraken rond prestatiebewijzen zal kunnen plaatsvinden wanneer de procedure is vastgesteld. Afstemming zal plaatsvinden met de nieuwe accountant vanaf boekjaar 2018.	 2018-K1
3.	Neem het toetsen van prestatiedocumentatie op in de verbijzonderde interne controle	De toetsing van prestatiedocumentatie vindt voor de projecten B&U standaard plaats (bv op basis van urenstaten of controle bij levering van materialen). In 2016 wordt onderzocht in hoeverre de toetsing van prestatiedocumentatie ook voor andere processen binnen PNH (bv inhuur externen) opgenomen gaat worden in de VIC.	AD/CC	In de uitgevoerde interne controles 2017 en in de werkprogramma's interne controle 2018 is de toets op prestatiedocumentatie opgenomen. In het najaar van 2017 is een concept richtlijn opgesteld over het vastleggen van prestatiedocumentatie. Er zal nog overleg plaatsvinden met de (nieuwe) accountant over de precieze grens waarbij prestatiedocumentatie gearchiveerd moet worden. Met het opnemen van de toetsing in de werkprogramma's is deze aanbeveling afgerond.	 Afgerond

Geluidshinder provinciale wegen

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 13 juni 2016

Afgeronde aanbevelingen:

2

/6

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Vraag GS ervoor te zorgen dat het Actieplan aan alle wettelijke eisen voldoet. Het tweede Actieplan van de provincie Noord-Holland voldoet in grote mate aan de gestelde criteria. Het Actieplan bevat een groot deel van de informatie die het volgens het Besluit milieubeheer zou moeten bevatten.	Het voldoen aan de wettelijke eisen is ons uitgangspunt bij het opstellen van het actieplan geluid. Ten aanzien van één wettelijke eis willen we een nuancering geven. Dat betreft de eis om in kaart te brengen in welke mate vastgestelde hogere waarden voor woningen worden overschreden. Er bestaat geen compleet landelijk overzicht van woningen met een hogere waarde. Verschillende bestuurslagen (gemeente, provincie en rijk) dienen hiervoor informatie aan het kadaster te leveren. Dit gebeurt echter niet altijd consequent waardoor er geen compleet overzicht bestaat. Met de invoering van Swung 2 zullen de hogere waarden vervallen. Hierdoor achten wij inzet op het compleet krijgen van dit hogere waarden overzicht voor het volgende actieplan geluid niet efficiënt.	BEL/OMB	Het actieplan is in concept afgerond. Formele besluitvorming vindt plaats in Q3 2018 nadat PS met het benodigde budget via de kadernota 2019 heeft ingestemd.	
2.	Vraag GS om bij het Actieplan een duidelijk doelmatigheidscriterium te hanteren zodat de gemaakte keuzes transparant zijn. De afweging over de voorgestelde maatregelen in de actieplannen is onderbouwd en begrijpelijk. Een uitzondering hierop is de toelichting op het doelmatigheidscriterium.	Bij het opstellen van de vorige actieplannen was geen uniform (IPO- of landelijk) doelmatigheidscriterium voorhanden voor provinciale wegen. Daarom hebben we een doelmatigheidscriterium laten opstellen voor de afweging van geluidsreducerende maatregelen op basis van de verhouding tussen kosten voor maatregelen en de gezondheidswinst. Dit criterium is onderbouwd en de verschillende afwegingsmomenten van het criterium zijn in het achtergronddocument van het actieplan toegelicht. Naar onze mening is dit doelmatigheidscriterium duidelijk en transparant al blijft dit complexe materie. Wij zijn daarom voorstander van een gezamenlijk en uniform doelmatigheidscriterium voor provinciale wegen. Via onze samenwerking met andere provincies in IPO-verband zullen we ons hiervoor inzetten. Als een dergelijk uniform doelmatigheidscriterium bij een volgende ronde actieplannen wel voorhanden is dan zijn wij van plan dat te gebruiken.	BEL/OMB	Er is geen gezamenlijk doelmatigheidscriterium beschikbaar vanuit het IPO. Daarom zullen wij een eigen doelmatigheidsafweging maken in het actieplan geluid.	
3.	Vraag GS te zorgen voor een transparante verantwoording over de realisatie van het Actieplan. In het tweede Actieplan is opgenomen dat in totaal 120 km stil asfalt is gerealiseerd. Er is daarbij geen uitsplitsing gemaakt in de aanleg van stil asfalt ten behoeve van het eerste Actieplan en dat ten behoeve van reconstructies in het kader van de Wet geluidshinder terwijl dit onderscheid in het kader van de kaderstellende en controlerende rol van PS wel van belang is.	Wij willen de verantwoording over de realisatie van het actieplan voortaan beter laten aansluiten op de geformuleerde maatregelen, bijvoorbeeld door de realisatie van stil asfalt voortkomend uit het actieplan expliciet te benoemen.	BEL/OMB	Dit wordt meegenomen bij het opstellen van het actieplan geluid 2018-2022. Formele besluitvorming hierover vindt plaats in Q3 2018 nadat PS met het benodigde budget via de kadernota 2019 heeft ingestemd.	
5.	Bepaal op welke wijze u (PS) betrokken wenst te zijn bij het volgende Actieplan. Op grond van de Wet milieubeheer stellen GS het Actieplan vast. In tegenstelling tot de Actieplannen van gemeenten, waar de gemeenteraad verplicht geconsulteerd moet worden, is de rol van Provinciale Staten niet wettelijk vastgelegd. De betrokkenheid van PS behoorde dan ook niet tot de onderzoeksvragen en er zijn geen beoordelingscriteria geformuleerd.	Wij zijn te allen tijde bereid de Staten te informeren. Bij het eerste actieplan heeft een bespreking plaatsgevonden in de betrokken PS-commissie van het ontwerp-actieplan. Bij het tweede actieplan is de betrokkenheid van PS groter geweest. Naast twee besprekingen in de PS-commissie is het actieplan vastgesteld door PS vanwege de financiële consequenties van het plan. Wij hebben het voornemen PS bij het opstellen van het volgende actieplan wederom te betrekken via bespreking in de betrokken PS-commissie.	BEL/OMB	Dit wordt meegenomen bij het opstellen van het actieplan geluid 2018-2022. Formele besluitvorming hierover vindt plaats in Q3 2018 nadat PS met het benodigde budget via de kadernota 2019 heeft ingestemd.	

Uitvoering op afstand

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer
Vastgesteld op: 13 juni 2016

Afgeronde aanbevelingen:

2

/6

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Zie erop toe dat GS een nota VTH opstellen die als kader fungeert voor de uitvoering van de VTH-taken door de OD NZKG.	In de nota VTH die op dit moment wordt opgesteld, wordt een overkoepelend kader beschreven voor de uitvoering van de VTH-taken in Noord-Holland. Dus niet alleen voor de OD NZKG. Dit wordt een integraal document voor de uitvoering van VTH-taken.	BEL/OMB	Overleg en afstemming met de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten heeft tijd gevraagd. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de Nota VTH en wordt deze na een laatste afstemming met de omgevingsdiensten in het tweede kwartaal van 2018 ter vaststelling aangeboden aan GS.	 2018-K2
3.	Vraag GS om ervoor te zorgen dat de opdracht aan de OD NZKG wordt vastgesteld voor aanvang van het jaar waarop deze betrekking heeft en dat het een volledig en actueel bedrijvenbestand bevat.	Zoals bij het feitelijke wederhoor is opgemerkt is een bedrijvenlijst (of –bestand) een dynamische lijst. De bedrijvenlijst zoals die op enig moment is opgesteld door OD NZKG is op dat specifieke moment leidend en volledig. OD NZKG (en daarmee de provincie) heeft dus te allen tijde een actueel overzicht van bedrijven. Niettemin zullen wij ervoor zorgen dat ook bij de actualisatie van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) een – opdat moment- actuele bedrijvenlijst is opgenomen.	BEL/OMB	De voormalige dienstverleningsovereenkomst, nu - met de komst van prestatiegericht financieren (PGF) - 'uitvoeringsovereenkomst', wordt tegelijkertijd met het uitvoeringsprogramma 2018 voor OD NZKG ter vaststelling aangeboden aan GS. Door de overgang van lumpsumfinanciering naar PGF heeft OD NZKG meer tijd nodig gehad voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Beide worden voor het eind van het eerste kwartaal 2018 ter vaststelling aangeboden.	 2018-K1
4.	Vraag GS indicatoren op te stellen die beter inzicht geven in de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken bij majeure risicobedrijven. Dit kan bijvoorbeeld in landelijk verband worden afgesproken.	Met de verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht die per 1 juli 2016 wordt vastgesteld en inwerking treedt, worden de kwaliteitscriteria waaraan OD NZKG moet voldoen geformaliseerd. Vanaf dat moment wordt het ook mogelijk om betere indicatoren op te stellen om inzicht in de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken te krijgen. Samen met de twee andere opdrachtgevers van OD NZKG voor Brzo-inrichtingen (de provincies Flevoland en Utrecht) zullen wij onderzoek doen naar indicatoren die het gewenste inzicht bieden in de uitvoeringspraktijk.	BEL/OMB	Samen met de provincies Utrecht en Flevoland is een memo opgesteld voor behandeling in de ambtelijke adviescommissie (AAC) VTH van het IPO. Indien deze adviescommissie en de bestuurlijke adviescommissie akkoord is dan is de verwachting dat de indicatoren in het derde kwartaal van 2018 kunnen worden vastgesteld. Het opstellen in landelijk verband is complexer en vergt daardoor meer tijd.	 2018-K3
5.	Vraag GS om ervoor te zorgen dat de directeur van de OD NZKG conform het mandaatbesluit periodiek een overzicht verstrekt aan GS van de besluiten die in de uitoefening van het mandaat zijn genomen.	Wij zien geen meerwaarde in een periodieke opsomming van alle besluiten die in de uitoefening van het mandaat zijn genomen. Bij het verstrekken van mandaat hoort ook het vertrouwen dat de gemandateerde deze bevoegdheid op een goede wijze uitvoert. Informatie over de vele, geheel conform het mandaat genomen,, besluiten biedt geen meerwaarde en zorgt voor extra administratieve lasten bij zowel OD NZKG als de provincie. GS kiezen ervoor met OD NZKG in gesprek te blijven over de besluiten die in de uitoefening van het mandaat zijn genomen daar waar het politiek gevoelige dossiers betreft.	BEL/OMB	Door afwezigheid in verband met ziekte bij de sector Juridische Zaken heeft afronding van de actualisatie van het mandaat enige vertraging opgelopen. Naar verwachting wordt dit in het tweede kwartaal van 2018 ter vaststelling aangeboden aan GS.	 2018-K2

Begrotingssystematiek

Auteur Onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 27 juni 2016

Afgeronde aanbevelingen:

1

7

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Draag zorg voor een zodanige begroting op programmaniveau dat: a) per beleidsprogramma duidelijk is wat het gewenste maatschappelijk effect is; b) uit de doelformuleringen blijkt welke ambities de provincie wil realiseren; c) de begroting inzicht biedt in de meerjarige te realiseren doelstellingen/output, wat daarvan reeds gerealiseerd is en water in de komende jaar/jaren gerealiseerd dient te worden om de doelstelling/output te bereiken; d) de begroting zelf en/of de daarin opgenomen hyperlinks zowel PS als andere belanghebbenden het door hen gewenste inzicht geven in de causaliteit tussen de doelen en instrumenten onderling, het onderliggende provinciale beleid en waarom het aannemelijk is dat dat beleid en de gekozen instrumenten zullen bijdragen aan het realiseren van de doelen; e) gewaarborgd is dat alle relevante beleidsstukken zijn toegelicht/opgenomen, dat alle prioriteiten juist zijn verwerkt en dat alle toelichtende teksten uniform door de hele begroting worden ingevuld.	De aanbevelingen uit het onderzoek van het interne auditteam neemt het college van GS over. Ons college ziet binnen de huidige begrotingssystematiek voldoende aanknopingspunten om een eerste verbeterstap te zetten. In de begroting 2017 en de zomernota 2016 kan invulling aan een deel van de aanbevelingen worden gegeven. Het betreft voornamelijk het opnemen en het leesbaarder maken van relevante informatie over reserves, investeringen, uitgavensoorten en dekking.	CZ/FIN	De vernieuwde begrotingssystematiek is op 12 februari 2018 door Provinciale Staten vastgesteld en wordt geïmplementeerd in de begrotingscyclus 2019	
2.	Neem , gegeven de wensen van PS, in overweging in de begroting zelf of via hyperlinks: a) op programmaniveau inzichtelijk te maken welke uitgavensoorten binnen de kostencategorieën zijn begroot en welke lasten gedekt worden uit reserves door deze direct te begroten binnen het betreffende programma; b) de mogelijkheid te bieden in te kunnen zoomen op een beleidsdoel door binnen het programma te linken naar het betreffende beleidsdoel. De gebruiker wordt dan automatisch doorgelinkt naar de bijbehorende financiële tabellen, toelichting en te behalen doelstellingen bij dit beleidsdoel.	Zie toelichting aanbeveling 1.	CZ/FIN	Idem als hierboven	
4.	Laat in de zomernota zien wat de voortgang van de realisatie van de begroting van zowel de afgesproken doelen en output is alsmede de bestedingen van de bijbehorende beschikbaar gestelde budgetten en wat de invloed is van het inzetten van reserves en geef een actuele uitputting van deze reserves weer in de zomernota.	Zie toelichting aanbeveling 1.	CZ/FIN	Idem als hierboven	
5.	Maak expliciet of de voorgestelde maatregelen tot bijsturing er al dan niet toe zullen leiden of en wanneer de gewenste output alsnog zal worden gerealiseerd en wat de gevolgen voor de doelrealisatie zijn.	Zie toelichting aanbeveling 1.	CZ/FIN	Idem als hierboven	
6.	Licht afwijkingen tussen begroting en realisatie zo toe dat duidelijk is: a) wat oorzaak en gevolg ervan zijn; b) wat bij afwijkingen van PMI de meerjarige gevolgen zijn voor de kapitaallasten.	Zie toelichting aanbeveling 1.	CZ/FIN	Idem als hierboven	
7.	Zorg dat de verantwoorde resultaten in de programmaverantwoording te controleren zijn op basis van interne/externe registraties en brondocumenten als onderbouwing van de gerealiseerde doelen en output uit de programmabegroting.	Zie toelichting aanbeveling 1.	CZ/FIN	Idem als hierboven	

Informatieveiligheid

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 3 oktober 2016

Afgeronde aanbevelingen:

3

/3

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.	Zorg ervoor dat een geactualiseerde versie van het informatieveiligheidsbeleid in 2016 wordt vastgesteld.	Deze aanbeveling nemen wij over. Het huidige informatiebeveiligingsbeleid stamt uit 2012 en zal dit jaar geactualiseerd worden. Wij hechten belang aan heldere en werkbare kaders. Informatieveiligheid is als fundament onder het Concerninformatieplan (CIP) dit jaar opnieuw stevig verankerd in een strategisch bedrijfsvoeringkader. Op ambtelijk niveau zal dit uitgewerkt worden in tactisch en operationeel informatieveiligheidsbeleid.	CZ/CIO	Interprovinciaal is besloten de IBI te vervangen door de betreffende ISO-marktnormen 27001 en 27002. De IBI is hierop gebaseerd, dus per saldo zal er naar verwachting niet veel veranderen. De afgesproken normen worden binnen PNH geoperationaliseerd via zgn. "zakboekjes". Inmiddels zijn er een aantal door de directie vastgesteld, deze worden geleidelijk aangevuld met nieuwe onderwerpen.	 Afgerond

Stiltegebieden

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 28 November 2016

Afgeronde aanbevelingen:

2

/3

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.	Indien PS naar aanleiding van de bespreking onder aanbeveling 1 aanpassingen van het stiltegebiedenbeleid wensen, vraag GS deze dan mee te nemen in de huidige actualisatie van het stiltegebiedenbeleid.	zie reactie op aanbeveling 1 uit het onderzoek Stiltegebieden.	BEL/OMB	In het vierde kwartaal is aangevangen met het organiseren van de eerste stiltetafel. In het eerste kwartaal 2018 heeft de eerste stiltetafel plaatsgevonden, de overige twee stilte tafels volgen. In het tweede kwartaal zijn de resultaten van de 3 stiltetafels bekend, ligt er een voorstel voor de handhavingsstrategie voor de stiltegebieden en een voorstel voor het opnemen van stiltegebieden in de omgevingsvisie. Al deze bouwstenen kunnen worden gebruikt om stiltebeleid voor de omgevingsvisie gereed te maken in het tweede kwartaal.	 2018-K2

Managementletter 2016

Auteur Onderzoek: Accountant
Vastgesteld op: 7 februari 2017

Afgeronde aanbevelingen:

8

/12

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.	Wij adviseren u om vast te leggen wat de VIC medewerker heeft gecontroleerd. Daarnaast adviseren wij u om verwijzingen op te nemen in de gehanteerde documenten zodat de werkzaamheden van de VIC medewerker opnieuw uit te voeren is door een derde.	Dit betekent dat er niet alleen wordt afgevinkt bij de uitvoering van de IC, maar dat ook de aannemelijkheid van de waargenomen uitvoering (kwalitatief) wordt beschreven. Deze opmerkingen hebben betrekking op zowel de uitvoering van de Interne Controles als ook op de VIC en vraagt om een beter gestructureerd intern controlebeleid. Dit wordt opgepakt bij de doorontwikkeling van de Verbijzonderde Interne Controle die in 2017 wordt uitgevoerd, op basis van een in 2017 op te stellen beleidsplan Interne Beheersing. In dit beleidsplan worden onze visie op en de doelstellingen van interne beheersing beschreven. In een plan van aanpak wordt beschreven hoe wij het beleidsplan willen realiseren.	AD/CC	In de werkprogramma's interne controle 2018 zijn de uit te voeren interne controles en de daarbij behorende checklists opgenomen. Daarnaast zijn eisen gesteld aan de vastlegging van de interne controle activiteiten. Beleidsplan Interne Beheersing zal in Q1 2018 definitief worden gemaakt na overleg met de nieuwe accountant. Hiermee is de aanbeveling afgerond.	 2018-K2
4.	Ten aanzien van de begrotingscyclus adviseren wij om de transparantie richting PS te vergroten door tussentijds, bijvoorbeeld via de Zomernota, PS te informeren over de tussentijdse realisatie	Wij vinden het positief dat EY heeft vastgesteld dat het begrotingsproces is verbeterd, als gevolg van het opvolgen van uw aanbevelingen. Er is daarnaast een traject gaande waarin samen met PS het begrotingsproces geëvalueerd wordt om te bezien hoe de informatievoorziening richting PS verder geoptimaliseerd kan worden. Wij zullen hierin nagaan of deze aanbeveling opvolging behoeft.	CZ/FIN	De vernieuwde begrotingssystematiek is op 12 februari 2018 door Provinciale Staten vastgesteld en wordt geïmplementeerd in de begroting 2019 en alle rapportages van de P&C-cyclus 2019. Bij de aanbevelingen en verbetervoorstellen is uitgegaan van het behoud van de basisstructuur van het format, zoals het gebruik van de doelenboom. De Rekeningencommissie evalueert jaarlijks (in november) of nadere verbeteringen in de Begrotingssystematiek noodzakelijk zijn.	 2018-K3
5.	Drie keer per jaar wordt een concernmanagementrapportage uitgebracht. Wij adviseren u om ook de overige baten en lasten mee te nemen in de rapportage	De concernmanagementrapportage (CMR) is een ambtelijke rapportage gericht op de verantwoording van de ontwikkeling van de kosten werkapparaat van de provincie. Andere baten en lasten die geen onderdeel zijn van de kosten werkapparaat worden daarom in principe niet opgenomen op de rapportage. Op dit moment loopt reeds een onderzoek naar de doorontwikkeling van de bestuurlijke informatievoorziening. Hierin wordt eveneens gekeken naar de functie van de CMR en de mogelijkheid om de ambtelijke rapportage ten aanzien van programmabudgetten te uniformeren en optimaliseren.	CZ/FIN, AD/CC	In januari/februari 2018 is de Concernmanagementrapportage (CMR) geëvalueerd. Hiervoor is een evaluatienotitie geschreven ten behoeve van de directie. Naar aanleiding hiervan wordt het voorstel gedaan om de CMR aanzienlijk uit te breiden. Niet alleen de apparaatskosten maar ook de inhoudelijke voortgang en de programmabudgetten zullen hierin opgenomen worden. De CMR 2018 T1 zal in een nieuw format uitgebracht worden en zal (rekening houdend met een groei-model) de gewenste informatie bevatten. Inmiddels is besloten dat CMR meeloopt in het traject verbeteren P&C cyclus. 2018 T1 zal daardoor niet lukken. Koers is nu T2.	 2018-K3
8.	Wij adviseren u om in de werkinstructies expliciet op te nemen hoe controles uitgevoerd dienen te worden. Hierbij adviseren wij u om minimaal de volgende punten over de interne beheersingsmaatregel te beschrijven in de werkinstructies: 1. Wat is de interne beheersingsmaatregel. 2. Wie voert deze interne beheersingsmaatregel uit. 3. Wanneer dient deze interne beheersingsmaatregel uitgevoerd te worden. 4. Hoe dient de interne beheersingsmaatregel uitgevoerd te worden. 5. Op basis waarvan dient de interne beheersingsmaatregel uitgevoerd te worden. 6. Hoe dienen de werkzaamheden voor de interne beheersingsmaatregel gedocumenteerd te worden (en waar).	Wij onderkennen dat op werkinstructieniveau de voorgestelde details nog niet altijd zijn uitgewerkt. Wel menen wij dat door ervaring, training, coaching-on-the-job en andere beheersmaatregelen er voldoende bewustzijn is ten aanzien van de opzet en benodigde toepassing van de aanwezige beheersmaatregelen. Desondanks zijn wij met EY van mening dat op onderdelen verdere aanscherping wenselijk is. Wij zullen dit op korte termijn ter hand nemen. Voor de realisatie van het VIC-plan 2017 voert Concerncontrol met behulp van externe ondersteuning een plan van aanpak uit, waarmee de Interne beheersing in lijn wordt gebracht met de visie en doelstellingen van het (nog op te stellen) Beleidsplan Interne Beheersing. Het realiseren van adequate beschrijvingen van processen en toetsing hiervan maken hier een essentieel onderdeel van uit.	CZ/FIN, CZ/SI, CZ/CSC	Voor de financiële hoofdprocessen kaderbrief, begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening vindt een actualisatie plaats van de procesbeschrijvingen. Hierin worden deze onderdelen meegenomen en waar nodig aangescherpt. Tevens wordt dit afgestemd op de uitvoering van het VIC-plan. Voor de interne controle rechtmatigheid zijn voor de 6 meest kritische werkprocessen werkprogramma's opgesteld waarin de risico's en beheersmaatregelen zijn vastgelegd.	 2018-K2
10.	Wij adviseren u bij de verdere digitalisering van het subsidieproces het afdwingen van zichtbare kwalitatieve toetsen, bevindingen en vastgestelde conclusies in de workflow te borgen inclusief interne toetsing op de kwaliteit hiervan.	Deze aanbeveling is gelijk aan voorgaand jaar. Dit onderwerp is op de Auditopvolgingslijst 2016 opgenomen, waarna is besloten dat de aanbeveling niet wordt overgenomen, omdat huidige processen (werking) hier reeds voldoende aanknopingspunten bieden. In het documentair informatiesysteem Verseon is zichtbaar welke functionarissen een toets hebben uitgevoerd. Het heeft naar ons idee geen meerwaarde om in Verseon de AO over te typen waarop is getoetst (i.p.v. enkel het akkoord van de toetser, zoals dat nu in Verseon wordt vastgelegd). In de AO-beschrijving is al vastgelegd waarop wordt getoetst. Wel zullen daar waar noodzakelijk de interne werkinstructies worden aangepast aan de hiervoor genoemde zes vereisten waaraan een werkinstructie dient te voldoen. Deze werkzaamheden maken ook onderdeel uit van het hiervoor genoemde plan van aanpak, waarmee Concerncontrol opzet, bestaan en werking van de beheersmaatregelen rond het subsidieproces nagaat.	CZ/SI	Afgerond. Het controleplan voor subsidies is opgesteld.	 Afgerond

14.	Ten aanzien van de IT beheerprocessen en bevindingen is de provincie dit jaar een project gestart met als doel het beheerniveau te verhogen. Dit jaar zijn er door u reeds een aantal stappen gezet om de beheersing te verhogen. Het doorvoeren van de door u gewenste verbeteringen vergt echter tijd en wij hebben vastgesteld dat het (voor de jaarrekening) gewenste beheerniveau in 2016 nog niet is bereikt.	De SAP_ALL autorisaties zijn voor zover mogelijk opgeschoond en de logging is conform aanbeveling gerealiseerd. De SAP_ALL autorisaties geldt nog voor 2 personen, die periodiek worden gecontroleerd via loggingoverzichten. In het kader van de afronding van het verbeterplan zullen voor de resterende 34 accounts een passende oplossing worden gevonden, uiterlijk 1 ^o kwartaal 2017. EY voert in het eerste kwartaal 2017 een toets uit op de realisatie van het verbeterplan.	CZ/I&I	Voor de twee PNH SAP beheerders met SAP_ALL rechten zijn nieuwe profielen gemaakt. De SAP_ALL autorisaties zullen voor beide beheerders voor 1 maart worden verwijderd.	 Afgerond

Provinciaal Opdrachtgeverschap

Auteur Onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 14 maart 2017

Afgeronde aanbevelingen:

0

/1

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Leg in een visiedocument vast op welke wijze de provincie de OD's in wil zetten om haar (milieubeleids)doelstellingen te bereiken, wat dit betekent voor de afspraken die de provincie hiervoor met de OD's moet maken en voor het kennisniveau waarover de interne organisatie zou moeten beschikken.	Wij onderschrijven de conclusie dat een integraal document met daarin een visie voor de uitvoering van de VTH-taken bij kan dragen aan een betere uitvoering van de bevoegdheden en taken door de OD's en zo beter kan bijdragen aan de beleidsdoelen van de provincie. In 2017 wordt een Nota VTH opgesteld waarin een overkoepelend kader, inclusief visie, wordt beschreven voor de uitvoering van de VTH-taken in Noord-Holland door de OD's.	BEL/OMB	Omwillen van de duidelijkheid wordt de Nota VTH (met daarin een beschrijving van het overkoepelend kader voor de uitvoering van de VTH-taken) en een visiedocument (met daarin afspraken over het kennisniveau voor de interne organisatie) losgekoppeld. Het onder dit punt bedoelde visiedocument wordt aangevuld met de rol en inzet van de omgevingsdiensten bij de (invoering van de) Omgevingswet. Afstemming hierover met de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten én vaststelling door GS wordt in het tweede kwartaal van 2018 verwacht.	

Beleidsontwikkeling

Auteur Onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 28 maart 2017

Afgeronde aanbevelingen:

2

/2

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Hanteer het toetsingskader beleidsontwikkeling als integraal overzicht van kwaliteitscriteria en maak hierbij gebruik van de beschikbare hulpmiddelen voor een verdere verdiepingsslag.	Wij zien de tabel met indicatoren van een goed beleid als waardevolle bijdrage van dit auditrapport en zouden zelfs zo ver willen gaan dit als norm te stellen, met name inhoudelijk als leidraad voor beleidsmakers en onszelf, zoals gezegd los van de volgorde waarin de genoemde stappen in de praktijk worden genomen.	BEL/O&I	Er wordt uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak. Het opvolgingstraject voor kwaliteitscriteria beleidsprocessen bestaat, conform het Plan van Aanpak, uit vier onderdelen. 1. Eilanden van reflectie: Er is een programmering voor dit jaar opgesteld; er zullen drie Eilanden van reflectie worden georganiseerd voor verschillende programma's. Eilanden van reflectie zullen vanaf nu jaarlijks worden geprogrammeerd. 2. Hulpmiddelen voor toepassen kwaliteitscriteria: Er is een overzicht opgesteld per kwaliteitscriterium met een aanduiding van de hulpmiddelen die ingezet kunnen worden om aan het criterium invulling te geven. Er zijn diverse hulpmiddelen opgesteld. Overzicht en hulpmiddelen zijn te vinden in de intranetwerkrumte 'Kwaliteit van beleid' (https://plein.noord-holland.nl/Configuratie/Werkruimten/Kwaliteit_van_Beleid). 3. Instrumentenlab: Het instrumentenlab loopt. Recent hebben labs plaatsgevonden over provinciale uitwegen, zonneparken en het fietsbeleid en er staan labs gepland zoals voor smart mobility. 4. Opname kwaliteitscriteria in leergang Strategisch beleidsadviseur. In november is lesmateriaal ontwikkeld, in december is de eerste training gegeven.	
2.	Draag zorg voor waarborgen in het proces van beleidsontwikkeling dat gegeven de fase waarin dit proces zich bevindt de relevante kwaliteitscriteria worden toegepast. Bepaal in welke fase van beleidsontwikkeling het voorstel zich bevindt (bijvoorbeeld visievorming of planontwikkeling), geef aan wat het doel van het beleidsdocument is en motiveer welk deel van het toetsingskader wel/niet van toepassing is.	Waar wij voor willen waken is dat op basis van dit rapport een "vinkjes" cultuur ontstaat of het proberen vast te leggen van iteratieve beleidsprocessen in een voorgeschreven procedure. Het gaat er immers om tijdens het beleidsproces regelmatig een moment van reflectie in te bouwen om te checken of aan alles is gedacht: een actoranalyse, nut en noodzaak van participatie etcetera en dit eventueel snel te repareren. De vastgelegde procedures rond staven en rode minuten borgen al de bestuurlijke referentiepunten in het beleidsproces. Waar wij wel aan hechten is dat op elk gewenst moment transparant kan worden aangegeven welke stappen uit de tabel al wel zijn genomen en welke (nog) niet en waarom.	BEL/O&I	Idem	

Natuurlijk bevoegd

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 10 juli 2017

Afgeronde aanbevelingen:

2

/2

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
2.	Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.	Tijdens de commissie vergadering merkte de Randstedelijke Rekenkamer op dat: "Met betrekking tot aanbeveling 2, merken we op dat de bestaande kaarten, zoals de natuurbeheertypekaart, geen inzicht geven in de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk voor is geworden. We vinden het wel van belang dat deze gebieden inzichtelijk zijn; niet enkel voor de gemeenten en initiatiefnemers, maar juist ook voor de provincie". Gehoord de nadere toelichting van de Randstedelijke Rekenkamer hebben wij besloten deze aanbeveling over te nemen.	BEL/GRN	Kaart is digitaal beschikbaar. https://maps.noord-holland.nl/GeoWeb51HTML5/index.html?viewer=Houtopstanden	 Afgerond
3.	Overweeg om een actueel overzicht bij te laten houden van beschikbare locaties die in aanmerking komen voor natuurcompensatie.	Wij nemen deze aanbeveling over en zullen een lijst samenstellen van gebieden die in aanmerking komen voor compensatie. Deze lijst zullen wij echter niet openbaar maken, aangezien openbaarheid zal leiden tot grondspeculatie op de desbetreffende percelen.	BEL/GRN	Terrein behorende organisaties (TBO's) hebben gronden beschikbaar. Wij kunnen initiatiefnemers desgewenst doorverwijzen naar de tbo's	 Afgerond

Controle jaarrekening 2016

Auteur Onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 10 juli 2017

Afgeronde aanbevelingen:

3

/5

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1.	Begrotingsbeheer: Wij adviseren Gedeputeerde Staten om na te gaan of de informatievoorziening richting Provinciale Staten op dit punt aangescherpt kan worden. Wij begrijpen dat momenteel begrotingswijzigingen veelal in de zomernota worden gebundeld en aangeboden ter autorisatie. Wij adviseren om verwachte majeure afwijkingen van de begroting frequenter aan Provinciale Staten in de vorm van begrotingswijzigingen aan te bieden. Op deze wijze kan door de Provinciale Staten tijdiger inzicht worden verkregen in eventuele onderuitputting. Analyse van het resultaat 2016: Wij adviseren de Gedeputeerde Staten de informatievoorziening rondom begrotingsafwijkingen aan te scherpen en deze meer frequent aan te bieden aan de Provinciale Staten.	In de actuele cyclus zijn er meerdere momenten in het jaar waarop begrotingswijzigingen aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Gebruikelijk kennen wij een viertal begrotingswijzigingen, waarvan de Zomernota en de laatste begrotingswijziging een belangrijke wijziging van de initiële begroting met zich meebrengen. Naar onze mening biedt het toevoegen van extra begrotingswijzigingen geen meerwaarde voor de informatievoorziening richting Provinciale Staten. Overigens zullen wij hierover in overleg treden met Provinciale Staten. Wij zijn van oordeel dat verschillen tussen de initiële begroting en jaarrekeningcijfers grotendeels veroorzaakt worden door onzekerheden m.b.t. de afwikkeling van subsidies. Mede naar aanleiding van bevindingen in voorgaande jaren, evenals de audit naar de begrotingssystematiek, is samen met Provinciale Staten reeds een traject gestart om de begrotingssystematiek verder te verbeteren. Daarnaast is de onderuitputting in de jaarrekening 2016 aanleiding geweest voor de directie om een ambtelijk actieplan op te stellen met betrekking tot de verschillende aspecten van onderuitputting. Dit actieplan richt zich op de volgende speerpunten (naast het instrument van en de procedures rondom subsidies): - Sturing op de reserves en de robuustheid van daarin opgenomen projecten en programma's; - Verbeteren van de sturing en informatievoorziening omtrent budgetuitputting gedurende het jaar.	CZ/FIN	De vernieuwde begrotingssystematiek is op 12 februari 2018 door Provinciale Staten vastgesteld en wordt geïmplementeerd in de begroting 2019 en alle rapportages van de P&C-cyclus 2019. Bij de aanbevelingen en verbetervoorstellen is uitgegaan van het behoud van de basisstructuur van het format, zoals het gebruik van de doelenboom. De resultaten van de doorlichting reserves zijn op 16 januari 2018 aan Provinciale Staten aangeboden. De indeling van en sturing op de reserves houdt verband met het verbeteren van de begrotingssystematiek in algemene zin. Een nieuwe indeling van de reserves zal in de kaderbrief 2019 worden voorgesteld en de spelregels omtrent het beheer worden in de Nota reserves en voorzieningen 2018 geactualiseerd. Provinciale Staten hebben eerder aangegeven geen behoefte te hebben aan een hogere frequentie van financiële informatie.	2018-K3
5.	Voorziening subsidiecrediteuren: Bij de implementatie van de vernieuwde BBV richtlijnen in 2017 adviseren wij Gedeputeerde Staten de post subsidiecrediteuren op te nemen onder de verplichtingen (overlopende passiva). Dit om de vergelijkbaarheid met andere provincies te verhogen.	Wij zullen in 2017 evalueren of de verwerking van de subsidieverplichtingen aanpassing behoeft.	CZ/FIN	De correctie naar overlopende passiva 2017 is in de jaarrekening 2017 verwerkt. Daarmee is deze aanbeveling afgerond.	Afgerond
6.	Voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen: Op dit moment wordt ten behoeve van de kaderbrief 2018 de onderhoudsbehoefte geactualiseerd. Wij constateren dat de voorziening groot onderhoud zoals opgenomen in de jaarrekening toereikend is voor de begrote onderhoudskosten tot en met 2024. Wij adviseren GS om op basis van de actuele onderhoudsbehoefte de gehanteerde systematiek van de voorziening te evalueren. Hierbij willen wij u adviseren een duidelijk onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende onderhoudskosten en meerjarige onderhoudskosten. Ook hier willen wij u in het kader van de vernieuwing BBV en vergelijkbaarheid met andere provincies in overweging geven het genoemde onderscheid en het egaliserende karakter van de voorziening meer te benadrukken.D167	Wij nemen de aanbeveling van de accountant over. We zullen de evaluatie van de gehanteerde systematiek van de voorziening betrekken bij de actualisatie van de nota Onderhoud Kapitaalgoederen.	BU/BSP CZ/FIN	Begin 2018 is uitgebreid met de accountant gesproken over de systematiek. Dat heeft er toe geleid dat een groot aantal geldstromen vanuit de voorziening overgeheveld worden naar de exploitatie. In de voorziening blijven alleen onderhoudsprojecten in de openbare ruimte die niet via de gebiedscontracten lopen. Het surplus in de voorziening is ingezet om de begrote stortingen in de komende jaren te verlagen. Deze handelwijze is ook afgestemd met de landelijke commissie BBV.	2018-K2

Managementletter 2017

Auteur Onderzoek: Accountant

Vastgesteld op: 5 februari 2018 RekCie - PS PM

Afgeronde aanbevelingen:

3

/16

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Informatie en communicatie: Wij adviseren u om de frequentie van tussentijds financiële rapportering te verhogen tot minimaal tweemaal per jaar. Hierbij kan worden overwogen om met een afwijkingenrapportage te werken om de administratieve last voor de organisatie van de aanvullende rapportering beheersbaar te houden. Om de transparantie richting Provinciale Staten te vergroten adviseren wij om tussentijds, bijvoorbeeld via de Zomernota, Provinciale Staten te informeren over de tussentijdse realisatie en hierbij ook de balansstanden te betrekken.	Op dit moment vindt rapportering via de zomernota en de laatste begrotingswijziging plaats. Provinciale Staten hebben eerder aangegeven geen behoefte te hebben aan een hogere frequentie van financiële informatie. De opmerkingen inzake balansstanden etc. zullen wij betrekken in ons lopende project verbetering financiële informatievoorziening	CZ/FIN	De vernieuwde begrotingssystematiek is op 12 februari 2018 door Provinciale Staten vastgesteld en wordt geïmplementeerd in de begroting 2019 en alle rapportages van de P&C-cyclus 2019. Bij de aanbevelingen en verbetervoorstellen is uitgegaan van het behoud van de basisstructuur van het format, zoals het gebruik van de doelenboom. De Rekeningencommissie evalueert jaarlijks (in november) of nadere verbeteringen in de Begrotingssystematiek noodzakelijk zijn. In project verbetering financiële informatievoorziening worden maatregelen uitgewerkt ter verbetering van het proces en de kwaliteit van de financiële informatie (2019/Q4)	 2019-K4
2	Betrouwbaarheid begroting: Wij hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd om te onderzoeken of de kwaliteit van de primaire begroting kan worden verbeterd en of afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting in een eerder stadium kan worden gesignaleerd en verwerkt. Op het moment van onze tussentijdse controle zijn er geen verbeteringen reeds gerealiseerd binnen het begrotingsproces welke onderbestedingen verminderen dan wel mitigeren. Wel lopen er initiatieven gericht op het verder professionaliseren van uw begroting.	Het verschijnsel van onderbesteding is bekend en krijgt binnen het project verbetering financiële informatievoorziening aandacht. Doordat er vele afhankelijkheden zijn met zowel publieke als private partners, waar de provincie niet altijd invloed op heeft, zullen maatregelen niet alleen beperkt kunnen worden tot de eigen organisatie. Eerder hebben wij rondom BDU Kleine Infrastructuur reeds maatregelen getroffen. Wij zullen een onderzoek starten naar de wijze waarop wij ook bij andere partijen meer grip kunnen krijgen op de uitputting door externe partijen en naar het realiteitsgehalte van de betreffende begrotingsposten (afrondding medio 2018).	CZ/FIN	In samenwerking met sector Subsidies wordt een analyse van de onderbesteding uitgevoerd.	 2018-K2
3	Prestatielevering: Wij adviseren Gedeputeerde Staten te komen tot een procedure om te borgen dat de prestatielevering in voldoende mate en eenduidig wordt vastgelegd op het moment van factuurautorisatie binnen uw financiële pakket. Wij vragen u hierbij tevens aandacht te hebben voor voldoende functiescheiding tussen degene die bestelt en degene die ontvangt. Deze applicatie control kan, op het moment dat uw ITGC's effectief zijn, zorgdragen voor aanzienlijk minder gegevensgerichte werkzaamheden en derhalve een efficiëntere controle. Daarnaast adviseren wij u nadrukkelijk om de controlegrens van € 50.000 aanzienlijk te verlagen. De controle op de prestatielevering is cruciaal en noodzakelijk om mogelijke fraude risico's te beheersen. Hierbij achten wij een ondergrens van € 50.000 te hoog.	Op dit onderwerp hebben wij 2 maatregelen ingezet: 1) De controle op prestatielevering is onderdeel geworden van het werkprogramma interne controle inkoop en aanbesteding. 2) Er is een wijziging op de interne richtlijn goederenontvangst in voorbereiding. In de concept wijziging is nu inderdaad € 50.000 als grens opgenomen. Wij zullen deze grens heroverwegen en de afspraken met de accountant verwerken in deze richtlijnen. Tegelijkertijd willen wij de administratieve lasten, zeker voor kleinere uitgaven, beperkt houden. Functiescheiding tussen de prestatiebevestiging en factuurmandatering is reeds in het systeem geborgd.	CZ/SI AD/CC	Met het opnemen van de prestatielevering in de werkprogramma's interne controle is een deel van deze aanbeveling afgewikkeld. Ten aanzien van de controlegrens zal met de nieuwe accountant (vanaf boekjaar 2018) een afspraak worden gemaakt. Dit deel van de aanbeveling blijft nu nog openstaan.	 2018-K2
4	Afgrenzen subsidielasten: Wij adviseren het management om, in lijn met 2016, een integrale analyse uit te voeren naar de juistheid van de opgenomen subsidie verplichtingen per 31 december 2017 alsmede de waarderingsgrondslag van uw subsidies helder op te nemen in de grondslagen in uw jaarrekening. Ten aanzien van de rubricering van deze post als voorziening, hanteren wij het standpunt dat deze post meer karakteristieken heeft van een verplichting (overlopend passief post). Zoals ook geadviseerd bij de jaarrekeningcontrole 2016 achten wij het noodzakelijk uit hoofde van de vergelijkbaarheid met andere provincies dat de gehele positie wordt ondergebracht onder de verplichtingen. Deze verschuiving heeft geen impact op vermogen of resultaat.	In het kader van ons tussentijds balansdossier 2017 hebben wij deze analyse reeds uitgevoerd en bij het opmaken van de jaarrekening zal deze nogmaals uitgevoerd worden en definitief gemaakt worden. Wij achten deze twee momenten voldoende. Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 zullen wij aandacht hebben voor de waarderingsgrondslagen subsidies. In eerdere jaren hebben we op verzoek van de externe accountant de rubricering gewijzigd naar voorzieningen. Wij zullen richting de jaarrekening 2018/2019 meer principieel de systematiek en de waarderingsgrondslagen rondom subsidies bezien, aangezien hier door de provincies verschillend mee wordt omgegaan. Wij zullen in overleg met de accountant bezien hoe deze wijziging in de jaarrekening 2017 verwerkt kan worden, ook met het oog op het hierboven genoemde traject.	CZ/SI	De analyse op de subsidie verplichtingen per 31 december 2017 is bij de jaarrekening uitgevoerd. De correctie naar overlopende passiva 2017 is in de jaarrekening 2017 verwerkt. Daarmee is deze aanbeveling afgerond.	 Afgerond

5	Voorziening groot onderhoud: In lijn met de eisen vanuit de BBV dient een voorziening groot onderhoud onderbouwd te zijn met een actueel onderhoudsplan. (...) gedurende de jaarrekeningcontrole 2016 stelden wij vast dat de provincie in gevallen gecombineerde projecten uitvoert. (...) Wij vragen Gedeputeerde Staten om bij de jaarrekening 2017 deze werkzaamheden met verschillende dekkingsbronnen in beeld te brengen en de verdeling van deze lasten over de categorieën klein onderhoud, groot onderhoud en levensduur verlengend onderhoud objectief te onderbouwen aan de hand van brondocumentatie. Daarnaast vragen wij om actuele onderhoudsplannen die aansluiten op de stand van de voorziening per 31 december 2017. De onderhoudsplannen dienen uit te gaan van het door Provinciale Staten vastgestelde kwaliteitsniveau. De uitwerking van dit kwaliteitsniveau is vervolgens aan Gedeputeerde Staten. Wij vragen Gedeputeerde Staten om de uitgangspunten van de onderhoudsplannen transparant en objectief te onderbouwen met brondocumentatie. Een onderdeel van deze onderbouwing is ook backtesting, in hoeverre zijn de schattingen uit voorgaand jaar in 2017 gerealiseerd. Afwijkingen dienen te worden geanalyseerd en betrokken in de schattingen voor 2018 en verder.	Wij zijn reeds gestart met de voorbereidingen zodat deze analyse in een vroegtijdig stadium beschikbaar is. Wij zullen dit ook zo mogelijk voorafgaand aan het jaarrekeningtraject met de accountant afstemmen. Daarbij zullen de gemengde projecten met de verschillende dekkingsbronnen in beeld gebracht worden en hierbij kunnen ook de lasten over de verschillende categorieën objectief worden onderbouwd. De provincie is ISO55001 gecertificeerd (assetmanagement). Wij beschouwen het beheer en onderhoud proces van PNH dan ook als goed, zie ook het rapport van de Rekenkamer. De huidige werkwijze is dat op basis van de cijfers van 31 december het PMO wordt geactualiseerd en aansluit op de stand van de voorziening. Deze inzichten zullen ook input zijn voor de kaderbrief 2019. Het college van GS kan de uitgangspunten van de onderhoudsplannen transparant onderbouwen. Naast de projectenrapportage waarin wordt aangegeven in hoeverre de schattingen uit voorgaand jaar 2017 zijn gerealiseerd, wat de grootste project afwijkingen zijn en wat de gevolgen hiervoor zijn in 2018 wordt er ook bij de uitvoering van onderhoudsplannen (PMO) gekeken naar trendmatige ontwikkelingen. De aanbeveling om meer aan nacalculatie per project te doen nemen we dan ook over.	BU/BSP CZ/FIN	Begin 2018 is er een overleg plaats gevonden met de accountant over de systematiek van voorziening. Dit overleg heeft er toe geleid dat een groot aantal geldstromen vanuit de voorziening overgeheveld worden naar de exploitatie. In de voorziening blijven daarentegen alleen de onderhoudsprojecten in de openbare ruimte die niet via de gebiedscontracten lopen. Het surplus in de voorziening wordt is ingezet om de begrote stortingen in de komende jaren te verlagen. Deze handelswijze is ook afgestemd met de commissie BBV.	
6	VIC: Momenteel worden de eerste pilots gedraaid om het vernieuwde VIC-plan in 2018 in werking te laten treden. Door EY is momenteel kennis genomen van de opzet van de nieuwe werkprogramma's alsmede in hoofdlijnen besproken. Wij achten deze ontwikkeling in opzet een goede stap om de interne beheersing verder te professionaliseren. Graag voeren wij met u vervolggesprekken om de juiste inbedding van de VIC in de organisatie te bespreken met voldoende oog voor de onafhankelijke positie en deskundigheid. Wij adviseren u de beheersmaatregelen opgenomen in de lijn nauwkeurig te omschrijven. De documentatie van de uitvoering van de beheersmaatregelen dient te voldoen aan stringente voorwaarden, welke wij graag met u bespreken.	Wij waarderen de steun vanuit de accountant inzake de nieuwe werkprogramma's. De opmerking inzake nauwkeurige omschrijving beheersmaatregelen betrekken wij bij het verder definitief maken van de werkprogramma's. Overigens spreekt de accountant een voorkeur uit voor een centrale VIC-afdeling. De uitvoering van de VIC is op dit moment grotendeels decentraal belegd. In ons beleidsplan interne beheersing zullen we de afweging tussen centraal of decentraal verder uitwerken en hierover een standpunt innemen dat aansluit bij de organisatie-inrichting en besturingsfilosofie van de organisatie.	AD/CC	Naast de 6 werkprogramma's interne controle is in februari 2018 een startnotitie organisatie rechtmatigheidscontrole in de directie besproken. Deze startnotitie geeft belangrijke input voor het beleidskader interne beheersing. In een volgende auditopvolgingslijst zal de follow up hiervan aangegeven worden.	
7	Zichtbare toetsing subsidie aanvragen/verantwoordingen: Bij het vaststellingsproces dient specifiek aandacht besteed te worden aan de zichtbare toetsing op de subsidievoorwaarden en prestatieafspraken, en deze toetsing dient duidelijk zichtbaar vastgelegd te worden. Wij adviseren u hierin om de procedures rondom het vastleggen van de beoordeling van de subsidieverantwoordingen te formaliseren. Daarnaast adviseren wij u om een zichtbare collegiale toetsing uit te voeren op de besluitvorming tot het vaststellen van de subsidie.	Wij zijn van mening dat in het huidige proces zowel de inhoudelijke, juridische en financiële toets voldoende is geborgd. Wel kan de zichtbaarheid en de documentatie van deze toetsing nog verbeterd worden. Dit aspect zullen wij meenemen in het werkprogramma interne controle 2018.	CZ/SI CZ/CSC	Er is een controle plan voor subsidies gemaakt dat invulling geeft aan de toetsing van subsidie aanvragen/ verantwoordingen. In de AO van het subsidieproces is overigens ook collegiale toetsing in het proces opgenomen, zowel op juridisch, financieel en inhoudelijk (door de mandaathouder) gebied.	
8	Memoriaalboekingen: Door middel van het instellen van richtlijnen voor het documenteren van memoriaalboekingen kunt u foutieve boekingen voorkomen. Daarnaast adviseren wij om een inhoudelijke toets uit te laten voeren door de een onafhankelijke medewerker op de juiste verwerking van memoriaalboekingen.	Naar aanleiding van dit advies zullen wij het bestaande formulier en de richtlijnen herbeoordelen en aandacht besteden aan de minimale kwaliteitseisen van documentatie en de zichtbaarheid van de toetsing.	CZ/FIN CZ/CSC	Het proces van memoriaalboekingen wordt aangepast met minimale kwaliteitseisen van documentatie en toetsing.	

9	Periodiek afsluitproces: Wij adviseren u om procedures en richtlijnen op te stellen omtrent het maandelijks afsluiten van de financiële administratie. Deze werkzaamheden dienen op gestructureerde wijze plaats te vinden en gedocumenteerd te worden. Op deze uitgevoerde werkzaamheden dient een gedetailleerde controle plaats te vinden. Hierbij kan aandacht worden besteed aan: > stand van zaken restantbudgetten; > beoordeling van de waardering van vaste activa en investeringen; > beoordelen van up-to-date zijn van invoer > begrotingswijzigingen; > beoordeling volledigheid doorbelastingen en kostenallocatie; > stand van zaken uitputting kredieten.	Op dit moment is er geen sprake van een “harde” tussentijdse afsluiting. De zogenaamde “hard-closure” is bij overheidsinstellingen ook geen gemeengoed aangezien baten en lasten van de programma’s niet gelijkmatig over het jaar zijn verdeeld. Wel moeten we blijvend scherp zijn of ons planning & control proces geoptimaliseerd kan worden. Wij zullen dan ook bij de implementatie van onze nieuwe projectenmodule en bij het project verbetering Financiële Informatievoorziening deze aanbevelingen meenemen en specifieke aandacht besteden aan de zichtbaarheid en documentatie van de periodieke afsluitwerkzaamheden.	CZ/FIN	Begin 2018 zijn de contouren voor het uitvoeringsprogramma ‘Verbeteren Financiële Informatievoorziening’ en een daaraan gekoppelde herimplementatie van de financiële modules van SAP vastgesteld. De onderdelen betrouwbaarheid en monitoring van de realisatie van de begroting, vastlegging en documentatie van financiële informatie en introductie van een periodiek afsluitproces maken hiervan deel uit. Afronding van herimplementatie van de financiële modules van SAP is gepland op 1 januari 2020. In 2019 zullen binnen het programma al een aantal quick wins (o.a. introductie periodiek afsluiten, eindejaarsprognose) worden gerealiseerd. Een eerste opzet hoe dit periodiek afsluitproces ingericht kan worden is intern opgesteld.	
10	Monitoring realisatie begroting: Uit voorgaande perioden is gebleken dat de primaire begroting van uw organisatie diverse optimistische ramingen bevat, welke resulteren in een onderuitputting. Wij begrijpen van het management dat de onderuitputting ook deels wordt veroorzaakt door externe factoren/partijen. Desondanks adviseren wij Gedeputeerde Staten om het realiteitsgehalte van bepaalde begrotingsposten nader te onderzoeken en alsmede op een meer periodieke wijze begrotingswijzigingen aan te bieden aan Provinciale Staten. Op deze wijze is in een eerder stadium duidelijk welk rekeningresultaat u realiseert.	Wij onderkennen de problematiek van de onderuitputting. Doordat er vele afhankelijkheden zijn met zowel publieke als private partners, waar de provincie niet altijd invloed op heeft, zullen maatregelen niet alleen beperkt kunnen worden tot de eigen organisatie. Provinciale Staten hebben eerder aangegeven weinig meerwaarde te zien in het verhogen van de frequentie van begrotingswijzigingen. Dit komt ook de navolgbaarheid en overzichtelijkheid niet ten goede. Zoals hierboven aangegeven starten wij een onderzoek naar de wijze waarop wij meer grip kunnen krijgen op de uitputting door externe partijen en naar het realiteitsgehalte van de betreffende begrotingsposten (afronding medio 2018).	CZ/FIN	Begin 2018 zijn de contouren voor het uitvoeringsprogramma ‘Verbeteren Financiële Informatievoorziening’ en een daaraan gekoppelde herimplementatie van de financiële modules van SAP vastgesteld. De onderdelen betrouwbaarheid en monitoring van de realisatie van de begroting, vastlegging en documentatie van financiële informatie en introductie van een periodiek afsluitproces maken hiervan deel uit. Afronding van herimplementatie van de financiële modules van SAP is gepland op 1 januari 2020. In 2019 zullen binnen het programma al een aantal quick wins (o.a. introductie periodiek afsluiten, eindejaarsprognose) worden gerealiseerd. (2019/Q4)	
11	Formalisering gunningsprocedure: Wij adviseren u een standaardformulier te hanteren binnen het aanbestedingsproces voor het beoordelen van de inschrijvingen. Door middel van het opstellen van een standaard format brengt u structuur en uniformiteit aan binnen uw dossiervorming. Daarnaast wordt middels een standaard format de toetsingscriteria, inclusief beoordeling van de inschrijvingen, inzichtelijk en de vergelijkbaarheid vergroot. Deze aanpassingen zorgen voor een verbeterde informatievoorziening aan de Gedeputeerde Staten ten behoeve van het aanbestedingsbesluit.	Wij hebben reeds standaard sjablonen in gebruik voor zowel gunning onder de Europese drempel als gunning boven de Europese drempel (als onderdeel van de toolkit). Wij zullen bij onze interne controles de toepassing en documentatie rondom deze standaard sjablonen optimaliseren.	CZ/SI	Zie bestuurlijke reactie.	
12	Contractenadministratie: Wij adviseren u om procedures en richtlijnen op te stellen die de volledigheid van het contractensysteem waarborgen. Daarnaast achten wij het van belang om een duidelijke richtlijn te hanteren voor een uniforme werkwijze bij de verschillende sectoren. Voor de jaarrekeningcontrole dient er een aanbestedingsanalyse en inventarisatie van de niet uit de balans blijvende verplichtingen te worden uitgewerkt. Bij de aanbestedingsanalyse wordt achteraf vastgesteld dat de inkoop in lijn met aanbestedingsregels hebben plaatsgevonden.	Wij zullen de reeds bestaande afspraken formaliseren en de werkwijze vanuit de verschillende bedrijfsonderdelen harmoniseren. Wij zullen bij de jaarrekeningcontrole zorgdragen voor een aanbestedingsanalyse, waarbij we de huidige rapportage als primaire basis gebruiken en aanvullen met de wensen vanuit de accountant.	CZ/SI	Werkwijze contractadmin dient nog geformaliseerd te worden. Voor wat betreft de aanbestedingsanalyse zijn voorbereidingen getroffen om deze analyse op te stellen. Bij de jaarrekening 2017 heeft de aanbestedingsanalyse plaatsgevonden.	

13 Totstandkoming voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen: Voor ieder areaal in de voorziening groot onderhoud dient te worden uiteengezet wie (provincie of aannemers gebiedscontract) verantwoordelijk is voor het groot onderhoud. Het kan ook zijn dat bepaalde delen van het onderhoud van de gebieden is uitbesteed en dat specifieke onderdelen (bijvoorbeeld baggerwerkzaamheden) nog wel in eigen beheer zijn van de provincie. Enkel de verwachte lasten voor de eigen onderhoudswerkzaamheden komen dan in aanmerking voor egalisatie middels de voorziening groot onderhoud. Door de invoer van de gebiedscontracten zijn de aannemers verantwoordelijk voor het behoud van de gestelde kwaliteitseisen aan de wegen en vaarwegen. De provincie dient inzichtelijk te maken wat de invoering van de gebiedscontracten voor impact heeft op de toekomstige stortingen en onttrekkingen aan de voorziening groot onderhoud wegen en vaarwegen. Op het moment dat onderhoud is uitbesteed aan een derde partij voor een vast bedrag per jaar waarbij het risico van kostenover- en onderschrijdingen bij de aannemer liggen kan geen voorziening voor egalisatie worden gevormd/aangehouden.	De onderhoudsplannen (PMO) worden periodiek getoetst. Op basis van de laatste onderbouwde financiële cijfers en inspectieresultaten zal ook dit jaar het PMO worden geactualiseerd en aansluiten op de stand van de voorziening. De inzichten zullen input zijn voor de kaderbrief 2019. Hierbij wordt rekening gehouden met de verdeling vast en variabel onderhoud. Mede door de invoering van de gebiedscontracten wordt de gehanteerde systematiek van de voorziening groot onderhoud momenteel geëvalueerd (inclusief de dotatie in de voorziening). Bij het bepalen van de stand van de voorziening groot onderhoud op moment van balansdatum wordt inzichtelijk gemaakt wat het effect en invloed is van het invoeren van de gebiedscontracten op de stortingen in en de onttrekkingen aan de voorziening groot onderhoud. Dit zal naar verwachting tot een neerwaartse aanpassing van de voorziening leiden.	BU/BSP CZ/FIN	Door de sector Beheerstrategie en Programmering Infrastructuur is in samenwerking met CC en FIN een notitie opgesteld over de doorontwikkeling van de voorziening groot onderhoud. In deze notitie zijn nog een aantal grijze gebieden, waarover onzekerheid bestaat of deze toekomstige uitgaven ten last van een voorziening gebracht mogen worden. Deze notitie is besproken met de accountant (EY) op maandag 5 februari 2018. De uitkomst van dit gesprek was dat het mogelijk is om een surplus te hebben in deze voorziening per 31 december 2017. De afspraak is gemaakt dat B & U de omvang van dit surplus in beeld brengt en dat bij de vaststelling van de NKG in 2018 een voorstel wordt gedaan voor de bestemming van dit surplus.	
14 Beheersing en onderbouwing van de financiële vaste activa/verbonden partijen: Wij adviseren om een onafhankelijke controle in te richten op de opgestelde waardering van de financiële vaste activa. Hierbij adviseren we de waardering te baseren op de meest recente informatie en inschattingen. Wij vragen verder de aandacht van Gedeputeerde Staten om zorg te dragen voor tijdige en gedegen financiële analyses op de ontvangen informatie. De naleving van de gemaakte afspraken met de verbonden partijen omtrent de tijdige aanlevering van relevante financiële informatie is hierbij cruciaal.	Wij hebben dit advies reeds in de planning van de jaarrekening 2017 verwerkt. Vanuit Concerncontrol zal de waardering en verwerking van de verbonden partijen een expliciet aandachtspunt zijn in het jaarrekeningtraject.	CZ/FIN	In de planning van de jaarrekening 2017 zijn afspraken vastgelegd over de onderbouwing en de waardering van de financiële vaste activa/verbonden partijen. Het team verbonden partijen stelt jaarlijks een overzicht op m.b.t. de onderbouwing en de waardering. Een onafhankelijke controle op deze onderbouwing en waardering wordt uitgevoerd door de concerncontroller.	
15 IT omgeving – changemanagement: Wij bevelen u aan zorg te dragen voor een gedegen vastlegging van uitgevoerde (test)werkzaamheden, conform uw interne procedure, waarbij voldoende aandacht wordt gegeven aan de diepgang van testwerkzaamheden aan de hand van het risicoprofiel van de wijziging. Het opstellen van een classificatiematrix kan een mogelijk hulpmiddel zijn voor het bepalen van dit risicoprofiel en de uit te voeren (test)werkzaamheden.	Wij hebben in 2017 het testproces geprofessionaliseerd, met name op het uitvoeren en vastleggen van testen en testresultaten. We werken nu aan de aanbeveling voor het gebruik van een risico assessment t.b.v. de impactbepaling én de gevolgen voor het testtraject (RRBT) zodat in de zomer 2018 deze aanbeveling is opgevolgd.	CZ/II	Voor SAP wijzigingen hebben we een standaard risico assessment procedure ingevoerd, die bij iedere wijziging wordt toegepast. Hiermee is dit punt afgerond.	
16 IT omgeving – Logisch toegangsbeheer: In dit kader bevelen wij u aan de SAP_ALL profielen, van gebruikers- en serviceaccounts, zoveel als mogelijk in te trekken en 'customized roles' aan te maken voor specifieke beheertaken. Daarnaast bevelen wij u aan om gebruik te maken van zogenaamde 'firefighter-accounts' ten behoeve van het uitvoeren van incident gedreven werkzaamheden. (...) Daarnaast bevelen wij u aan om periodiek een analyse uit te voeren op mogelijk nieuwe (inherente) functiescheidingsconflicten en kritische rechten, zodat de provincie inzicht verkrijgt en behoud in de aanwezig (inherente) functie-scheidingsconflicten in de SAP-systemen.	Wij onderkennen de opmerkingen en zijn blij met het feit dat het gros van de aanbevelingen goed is uitgevoerd. Wij zullen de overgebleven aanbevelingen opnemen in onze planning met als doel om voor de zomer van 2018 deze aanbevelingen opgevolgd te hebben, onder het voorbehoud dat er geen technische belemmeringen zijn.	CZ/II	Voor de twee PNH SAP beheerders met SAP_ALL rechten zijn nieuwe profielen gemaakt. De SAP_ALL autorisaties zullen voor beide beheerders voor 1 maart worden verwijderd (zie ook aanbeveling ML). De andere aanbeveling betreffende periodieke analyses zullen we in overleg nemen.	

Aanbestedingsprocedure projecten boven EU- grenzen Auteur Onderzoek: Concerncontrol
Vastgesteld op: 3 oktober 2017

Afgeronde aanbevelingen:

2

17

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Laat een inventarisatie uitvoeren naar de volledigheid, samenhang en actualiteit van de kaders en processen met betrekking tot aanbesteding. Benoem zowel voor de algemene kaders als de directiespecifieke kaders proceseigenaren die verantwoordelijk zijn voor het opstellen en het actueel houden van deze kaders alsmede de naleving van die kaders. Houdt daarbij rekening met de aanbevelingen van de externe accountant over de kwalitatieve eisen die worden gesteld aan deze kaders en processen. De proceseigenaren dienen hierbij de andere directies te betrekken zodat er onderlinge afstemming is, de procesketen inzichtelijk wordt en de kaders en (eventuele) procedurebeschrijvingen op elkaar aansluiten / elkaar aanvullen. Hierdoor kunnen de kaders en procedures efficiënt en doelmatig als keten worden ingericht. Dit met het oog op de toekomstige ontwikkelingen in het kader van de rechtmatigheidsverklaring afgegeven door GS.	De aanbeveling met betrekking tot de inventarisatie van de volledigheid, samenhang en actualisatie van de processen en kaders rond aanbesteden wordt overgenomen. Hierbij moet worden meegenomen dat, zoals hierboven staat aangegeven, het organisatiebrede kader van het inkoopproces onder regie staat van de directie Concernzaken. Er zal worden onderzocht of de directiespecifieke processtappen concernbreed kunnen worden overgenomen en/of dat het proces vereenvoudigd kan worden. Dit onderzoek past binnen de pilot die in hoofdstuk 1 wordt geschetst in de samenvatting (onder recente ontwikkelingen). Daarover is al een verkennend gesprek gevoerd met Concern Control. De inventarisatie kan in die pilot worden opgestart en vervolgens worden opgevolgd ofwel door de betreffende proceseigenaren ofwel in samenspraak door alle directies.	CZ	In het kader van de jaarrekeningcontrole 2017 is een integrale controle uitgevoerd op de aanbestedingsdossiers 2017. Daarnaast is voor de Verbijzonderde Interne controle een werkprogramma opgesteld om het proces van Europese aanbestedingen te toetsen.	 2018-K1
2	Neem beheersmaatregelen gericht op risicomanagement bij aanbestedingen en de uitvoering van het project, niet alleen risico's en beheersmaatregelen ten aanzien van rechtmatigheid maar ook aanbesteding specifieke (flankerende) risico's. Het benoemen van risicocategorieën (bijvoorbeeld bestuurlijke risico's, omgevingsrisico's, financiële risico's enzovoorts) draagt er aan bij dat risicoanalyses gestructureerd plaatsvinden. Hiervoor kunnen de beschrijvingen van B&U als voorbeeld dienen.	De aanbeveling ten aanzien van het uitvoeren van structurele risicoanalyses wordt overgenomen. Deze processtap is inmiddels opgenomen in de concept AO Europees aanbesteden. Daarmee wordt een risicoanalyse (specifiek gericht op het aanbestedingsproces) uitgevoerd bij elke Europese aanbesteding, en worden de risico's en beheersmaatregelen tijdens het proces opgevolgd. Er zal worden verkend of de B&U aanpak voor risicobeheersing organisatiebreed voor projecten kan worden toegepast. Nu al wordt deze aanpak bij B&U aanbestedingen, maar incidenteel ook bij aanbestedingen voor andere directies uitgewisseld en geeft een B&U risicoadviseur in voorkomende gevallen advies.	CZ	Risicomanagement is opgenomen als processtap binnen het EA proces. De invulling van dit punt (het hoe) staat dit jaar in het sectorplan als project.	 2018-K4
3	Richt een centrale database in waar de risicoanalyses en evaluaties worden bewaard om zo het lerend vermogen binnen de provincie te versterken;	De aanbeveling inzake het inrichten van een centrale database voor het bijhouden en opvolgen van risicoanalyses en evaluaties zullen wij verkennen in concernbreed verband. Het lijkt namelijk effectiever om dit op te pakken voor alle grotere projectrisico's en evaluaties en niet alleen die rond het aanbestedingsproces.	CZ	Evaluaties is opgenomen als processtap binnen het EA proces. De invulling van dit punt (het hoe) staat dit jaar in het sectorplan als project.	 2018-K4
4	Stimuleer evaluatiemomenten binnen de procedure waarbij het risicomanagement en de aanbesteding structureel en continu worden besproken en geëvalueerd niet alleen op het proces en de inhoud maar ook op houding en gedrag om zo het leerproces te versterken.	De aanbeveling inzake het stimuleren /aanjagen van evaluatie momenten binnen de aanbestedingsprocedure wordt overgenomen. In de concept AO Europees aanbesteden zijn (zie ook punt 2) momenten ingebouwd voor risicobeheersing. Aan het einde van de aanbestedingsprocedure is een evaluatie opgenomen om de gehele aanbesteding te evalueren.	CZ	Evaluaties is opgenomen als processtap binnen het EA proces. De invulling van dit punt (het hoe) staat dit jaar in het sectorplan als project.	 2018-K4
5	Stel een beoordelingsprotocol op met betrekking tot de selectie en beoordelingsprocedure waarbij er tijdens het selectieproces tevens structureel aandacht wordt besteed aan de bewustwording van de gevoeligheid en geheimhouding van het selectieproces binnen het selectieteam.	Het opstellen van een beoordelingsprotocol met betrekking tot de selectie en beoordelingsprocedure is staande praktijk en kan dus worden overgenomen. De aanbeveling om daarin structureel aandacht besteden aan de bewustwording van de gevoeligheid en geheimhouding van het selectieproces is daarop een aanvulling. Deze aanvulling zal in de concept AO Europees aanbesteden worden opgenomen en zal worden betrokken in de advisering van de Inkoopadviseur binnen het aanbestedingsproces.	CZ	Dit moet nog worden opgenomen in de AO Europees aanbesteden.	 2018-K2

6	Stuur gericht sturen op een goede dossiervorming zodat kennisoverdracht en de herleidbaarheid van het aanbestedingsproces gewaarborgd zijn.	Het gericht sturen op een goede dossiervorming zodat kennisoverdracht en de herleidbaarheid van het aanbestedingsproces gewaarborgd zijn, is staande praktijk. Deze aanbeveling kan dus worden overgenomen. Daarbij wordt opgemerkt dat dossiervorming tijdens een Europese aanbesteding plaatsvindt op beschermde projectmappen en niet in Verseon vanwege het vertrouwelijke karakter van een aanbestedingsproces. Tijdens het begeleiden van een aanbesteding zal de inkoopadviseur de projectleider hierin adviseren met betrekking tot zijn verantwoordelijkheid en met betrekking tot de hulpmiddelen die er zijn om het aanbestedingsdossier samen te stellen. Dit is tevens aangescherpt in de concept AO Europees aanbesteden.	CZ	Afgerond	 Afgerond
7	(Extra toezegging opdrachtgever)	De overgenomen aanbevelingen worden, waar aangegeven, samen met de eerder door de accountant aan de orde gestelde aanbevelingen op het gebied van het inkoopproces, opgenomen in de nieuwe AO Europees aanbesteden. Naar verwachting is deze AO in concept gereed per oktober 2017. De AO wordt geborgd binnen de inkoopfunctie en gedeeld met de organisatie en met de projectteams die gaan aanbesteden zodat vooraf de rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen binnen een aanbesteding duidelijk zijn en men elkaar hierop kan aanspreken.	CZ	Afgerond	 Afgerond

Second opinion MTR coalitieakkoord

Auteur Onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 26 september 2017

Afgeronde aanbevelingen:

1

/1

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Als GS of PS een document zoals de MTR willen gebruiken als instrument voor eventuele bijsturing dan dient een relatie te (kunnen) worden gelegd tussen de stand van zaken zoals beschreven in de MTR en de ambities van het college voor de desbetreffende collegeperiode. Eén van de mogelijkheden is om in een Uitvoeringsprogramma concrete doelen en/of activiteiten op te nemen.	Ten aanzien van de suggestie om in een uitvoeringsprogramma concrete doelen en/of activiteiten op te nemen, willen wij graag enkele kanttekeningen plaatsen. Allereerst merken wij op dat het Uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord op onderdelen wellicht nog niet altijd even concreet kon zijn, maar dat de MTR dat concrete karakter wel degelijk draagt. Tal van voorgenomen activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zijn in MTR nader uitgewerkt en leiden ook tot concrete resultaten. Deze constatering hangt in belangrijke mate samen met een meer fundamentele kanttekening die te plaatsen is bij de gedane aanbeveling. Deze kanttekening betreft het speelveld waarin de provincie zich bevindt alsook de door ons uitgesproken ambitie uit het coalitieakkoord tot het geven van ruimte. Allereerst het speelveld. Zoals ook uit de MTR mag blijken, opereert de provincie niet in een vacuüm. De MTR laat duidelijk zien dat op tal van activiteiten sprake is van samenwerking met andere partijen en anderen ook nadrukkelijk nodig zijn om tot resultaat te komen. Daar komt bij dat wij in het coalitieakkoord juist de ambities hebben uitgesproken om ruimte te geven. Ruimte aan vernieuwing, duurzaamheid en ondernemerschap. Wij willen, samen met de Noord-Hollanders, ruimte geven aan groei voor een provincie die ertoe doet. Deze ambitie en de vaak noodzakelijke samenwerking met anderen teneinde tot resultaat te komen, verhouden zich niet altijd even goed met het opnemen van al te concrete activiteiten of doelen in een uitvoeringsprogramma. Zeker in een uitvoeringsprogramma bij een coalitieakkoord dat een levensduur heeft van vier jaren.	BEL	GS zijn van mening dat het Uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord op bepaalde onderdelen inderdaad nog niet altijd even concreet kon zijn, maar geven tevens aan dat de MTR wel degelijk concreet is. De vorm van het huidige Uitvoeringsprogramma is bij het begin van deze collegeperiode bepaald. De mogelijkheid om een nieuw Uitvoeringsprogramma op te stellen, dient zich pas na de provinciale verkiezen van maart volgend jaar aan. Het nieuwe college zal dan in overleg met de Staten bepalen of opnieuw een Uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord wordt opgesteld. Als er een nieuw programma komt, moet ook bepaald te worden hoe het programma vorm wordt gegeven. GS zullen daarbij de aanbeveling om het programma verder te concretiseren meenemen binnen de ruimte die de opzet van het programma daarvoor biedt.	

Vorming en uitputting reserves

Auteur Onderzoek: Concerncontrol

Vastgesteld op: 9 januari 2018

Afgeronde aanbevelingen:

0

/4

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Om te kunnen sturen op de cijfers in bovenstaande tabel beveelt interne Audit aan om nader onderzoek te doen naar bestedingsplannen in voorbereiding om vast te stellen in welk stadia deze zijn en wanneer ze gereed zullen zijn, zodat inzichtelijk wordt waarvoor en wanneer beslag op die reserves zal worden gelegd. Dit mede gegeven de omvang en opeenvolging van last minute mutaties in de schil 2 en 3. Daarom beveelt IA tevens aan om na te gaan of er voor het resterende saldo in schil 3 nog bestedingsplannen zullen worden ontwikkeld.	De provinciale organisatie is doorlopend bezig met het ontwikkelen, uitwerken, uitvoeren van beleid. Dat betekent voor de stand van de reserves dat er bij elke momentopname nieuwe informatie is die in een overzicht zoals in dit onderzoeksrapport beoordeeld is moet worden meegenomen. Dat is inherent aan de aard van de activiteiten. In dat licht beschouwen wij de aanbeveling om nader onderzoek te doen naar de bestedingsplannen in voorbereiding dan ook als integraal onderdeel van de reguliere werkzaamheden, waarbij de beschikbare ruimte in reserves wordt meegewogen in het ontplooiën van de gewenste activiteiten.	BEL CZ/FIN	CZ/FIN heeft hierin de lead vanuit de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen en het verbeteren van de informatievoorziening. Het is dan ook belangrijk dat de informatievoorziening rond de bestedingen uit de reserves en het tot stand komen van de bestedingsplannen op orde is. Dat is randvoorwaardelijk voor een goede sturing (en creëren van eigenaarschap). Dit traject zal concernbreed aangevlogen moeten worden waarbij de betrokkenheid vanuit de lijnorganisatie en directiecontrol zeer wenselijk is. Zie ook besluit PS 12 februari 2018 begrotingssystematiek: per reserve 1 operationeel doel etc. De vervolgacties zitten met name ook in het traject verbeteren P&C cyclus. In de ontwikkelopgave begroting product en proces en ontwikkelopgave inhoudelijke informatievoorziening en nieuwe CMR.	2018-K4
2	Ontschotting van de programma overstijgende bestemmingsreserves waarbij de diverse compartimenten binnen deze reserves worden opgeheven en herverdeeld naar een specifieke bestemmingsreserve waarbij het doel zo specifiek mogelijk is benoemd. Bijvoorbeeld door de compartimenten openbaarvervoer binnen de reserves TWIN-H en EXIN-H her te verdelen naar een bestemmingsreserve openbaarvervoer.	De aanbevelingen in dit rapport leveren een waardevolle bijdrage aan de discussie over de verbetering van sturing en beheersen van reserves. Zoals in het rapport wordt opgemerkt dient de kadernota reserves en voorzieningen in 2018 geactualiseerd te worden. Dat is een ideaal moment om de in dit rapport gesignaleerde knelpunten aan te pakken, waarin de aanbevelingen ook zeker zullen worden opgenomen.	BEL CZ/FIN	Idem	2018-K4
3	Het benoemen van één eigenaar (bestuurlijk en ambtelijk) per reserve die verantwoordelijk is voor de sturing op en beheersing van deze reserve	Idem	BEL CZ/FIN	Idem	2018-K4
4	Actieve sturing en verantwoording door de eigenaar van de reserve over de uitputting van de reserves en de voortgang van de bijbehorende bestedingsplannen. Hierbij dient bij de kapitaallastenreserves extra aandacht geschonken te worden aan de projectbegrotingen en de werkelijke project uitgaven in relatie tot de hoogte van de betreffende kapitaallasten reserve.	Idem	BEL CZ/FIN	Idem	2018-K4

Recreatieschap Spaarnwoude

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 20 september 2017

Afgeronde aanbevelingen:

0

/1

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Geen - alle aanbevelingen zijn gedaan aan het AB van het recreatieschap	Geen - Tekin heeft gereageerd als voorzitter van het DB, niet namens PNH.	BEL	Het recreatieschap is bezig met het opvolgen van de aanbevelingen uit het onderzoek, alleen dit neemt enkele jaren in beslag. Het schap moet bijvoorbeeld een nieuwe lange termijn visie opstellen. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart jl. heeft het huidige bestuur ervoor gekozen om deze taak (opstellen lange termijn visie) aan het nieuwe bestuur over te laten. Er is daarvoor een overdrachtsdocument opgesteld.	2020-K2

Het Waddenfonds gemonitord

Auteur Onderzoek: Randstedelijke Rekenkamer

Vastgesteld op: 23 januari 2018

Afgeronde aanbevelingen:

0

/8

Nr	Aanbeveling	Bestuurlijke reactie	Eigenaar	Voortgang per 1 maart 2018	Status/Deadline
1	Onderstaande aanbevelingen zijn gedaan aan PS. Start op korte termijn een discussie over de gewenste onafhankelijke besluitvorming over de Waddenfondsmiddelen. Dit kan bijvoorbeeld binnen het huidige model van verlengd provinciaal bestuur door de Kwaliteitscommissie een bindend advies te laten uitbrengen over subsidieaanvragen die betrekking hebben op majeure projecten, waarvan AB en DB alleen met zwaarwegende argumenten mogen afwijken. Ook denkbaar is dat de huidige bestuurlijke constructie ter discussie wordt gesteld. Onderzocht kan dan worden hoe het Waddenfonds op een andere manier dan de huidige gemeenschappelijke regeling vorm gegeven kan worden. Hierbij is onder meer te denken aan een stichting of een provinciale verordening die het mogelijk maakt om externe onafhankelijke bestuurders te benoemen.	<i>Reactie GS:</i> In uw eerste aanbeveling stelt u voor om op korte termijn een discussie te starten over de gewenste onafhankelijke besluitvorming over de Waddenfondsmiddelen en doet u de suggestie te kijken naar andere bestuursvormen dan een gemeenschappelijke regeling. Aanbevelingen van de rekenkamer nemen wij altijd zeer serieus en wij hebben de neiging deze over te nemen, zeker als deze ons beleid versterken. Maar, zoals we hierboven hebben aangegeven, is de keuze voor een gemeenschappelijke regeling is een wettelijk instrument en bij de provincies een zeer gebruikelijke en ook gewenste vorm, als het gaat om het scheiden van beleid en uitvoering. Een gemeenschappelijke regeling staat op voldoende afstand van de potentiële gebruikers, maar wel met voldoende democratische legitimatie. Het overnemen van uw aanbeveling zou ertoe kunnen leiden dat deze vorm voor het Waddenfonds terzijde wordt geschoven. Gezien het bovenstaande willen wij de mogelijke consequenties en implicaties van uw eerste aanbeveling goed doordenken en daar de benodigde tijd voor nemen alvorens wij hierover een weloverwogen standpunt kunnen innemen. In dat kader willen wij graag met u in gesprek en wij zullen hiertoe het initiatief nemen. In afwachting hiervan lijkt een structuurdiscussie over de organisatie en governance van het Waddenfonds ons op dit moment niet opportuun.	BEL	Bestuurlijk gesprek met Noordelijke Rekenkamer en Randstedelijke Rekenkamer is ingepland. In PS is afgesproken dat zij geïnformeerd worden over dit gesprek en dat er een 'Benen op Tafel'-bijeenkomst met de Statencommissie wordt georganiseerd	 2018-K3
2	Stel als kader voor het Waddenfonds dat op de inhoud van voortgangsrapportages van subsidieontvangers moet worden gereageerd. Voorts is het wenselijk dat vertegenwoordigers van het Waddenfonds frequent in contact treden met de subsidieontvangers en de gesubsidieerde projecten bezoeken. In beide gevallen dienen gemaakte afspraken te worden vastgelegd en gearchiveerd, zodat daar later op kan worden teruggekomen.	<i>Op onderstaande aanbevelingen heeft het Waddenfonds gereageerd . GS heeft hier geen standpunt over ingenomen en toezeggingen op gedaan . Deze aanbevelingen (2 en 8a) gaan over het toezicht op en de handhaving van subsidieverstreking. Het algemeen bestuur van het Waddenfonds heeft in 2014 besloten om aan te sluiten bij het zgn. Rijkssubsidiekader. Een belangrijk uitgangspunt in dat kader is verantwoord vertrouwen en risicoacceptatie. Aan dit vertrouwensprincipe wordt in de dagelijkse praktijk vormgegeven door subsidieontvangers niet in alle gevallen te belasten met verantwoordingen, rapportages en controles. Deze lijn is verankerd in de door het algemeen bestuur vastgestelde Algemene subsidieverordening van het Waddenfonds. We onderschrijven uw aanbeveling dat het wenselijk is dat vertegenwoordigers van het Waddenfonds frequent contact onderhouden met subsidieontvangers en projecten bezoeken. Daarnaast moeten we vaststellen dat de personele capaciteit van de Uitvoeringsorganisatie zijn beperkingen kent en er dus keuzes moeten worden gemaakt. Op dit moment wordt een door ons bestuur vast te stellen beleidslijn Toezicht en handhaving voorbereid, waarin die keuzes (meer) inzichtelijk worden gemaakt.</i>	Waddenfonds	De uitvoeringsorganisatie Waddenfonds is bezig met opstellen van beleidslijn Toezicht en Handhaving. Planning is dat het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds deze beleidslijn voor de zomer vaststelt.	 2018-K3
3	Neem het besluit dat voor 1 mei 2018 er een monitoring- en evaluatiesysteem moet zijn vastgesteld, dat inzicht geeft in de mate waarin gesubsidieerde projecten (zowel majeure als thematische projecten) bijdragen aan de Waddenfondsdoelen. Het ligt dan voor de hand dat AB en DB van het Waddenfonds de opdracht aan de Waddenacademie verstrekken om zo'n monitoring- en evaluatiesysteem te ontwikkelen en te onderhouden. In de subsidieafspraken dient dit te worden opgenomen.	In reactie tot uw aanbeveling 3 kunnen wij u melden dat wij voor de zomer van 2018 een besluit willen nemen tot vaststelling van het monitorings- en evaluatiesysteem.	Waddenfonds	Planning is dat het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds voor de zomer een besluit neemt over een monitorings- en evaluatiesysteem.	 2018-K3
4	Neem het besluit dat subsidieaanvragen die bijdragen aan de Waddenfondsdoelen op gelijke wijze dienen te worden behandeld. Het verschil in beoordelingsregime tussen de zogenoemde majeure projecten uit het Investeringskader van de provincies en de aanvragen van thematische projecten van derden en gemeenten dient te verdwijnen.	Het beoordelingsregime van subsidieaanvragen ligt vast in de Algemene Subsidieverordening Waddenfonds 2017 dat voorziet in gelijke beoordeling van alle aanvragen. Er is geen verschil in beoordeling van majeure projecten (die tevens bijdragen aan het realiseren van het Investeringskader Waddengebied) en subsidieaanvragen van thematische projecten. De inhoudelijke grondslag voor de toets op doeltreffendheid en de toepassing van uitgangspunten ligt in het Uitvoeringskader 2017-2026. Dit kader is eveneens identiek voor de beoordeling van aanvragen van majeure als van thematische projecten. Ook hierover treden wij graag met u in overleg om te onderzoeken waar de discrepantie ligt tussen uw conclusie en aanbeveling op dit punt en onze waarneming.	Waddenfonds	Bestuurlijk gesprek (Dagelijks Bestuur) met Noordelijke Rekenkamer en Randstedelijke Rekenkamer is ingepland. Resultaat van dit gesprek wordt teruggemeld aan het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds	 2018-K3

5	Heroverweeg eerdere besluitvorming over de organisatiekosten naar rato van het Waddenfondsbudget (in casu de 5%-norm). Ga bij de aankomende besluitvorming over de organisatiekosten van het Waddenfonds uit van de benodigde taken en de hierbij behorende werkzaamheden. Bepaal vervolgens welke competenties nodig zijn om deze taken op een goede wijze uit te voeren. Het is dus niet wenselijk om vooraf de organisatiekosten te maximeren op een bepaald percentage, maar om een taken-middelen discussie leidend te laten zijn in het streven om het Waddenfonds toe te rusten voor een doelmatige uitvoering van haar verantwoordelijkheden.2	Wij onderschrijven deze aanbeveling. De directeur zal uitwerking geven aan de benodigde functies en taken voor een doelmatige uitvoering van onze verantwoordelijkheden.	Waddenfonds	Planning is dat de directeur uitvoering geeft aan deze aanbeveling en dat het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds hierover voor de zomer geïnformeerd wordt.	
6	Volg de (onder)uitputting van de Waddenfondsmiddelen en start uiterlijk in 2024 interprovinciaal overleg over de periode na 2026. In dat overleg dient rekening te worden gehouden met een structurele onderuitputting van het Waddenfonds en met de investeringsbehoefte van het gebied. Entameer daarover tijdig overleg met de betrokken minister(s).	Het Waddenfondsbestuur hecht er aan alleen subsidie te verlenen aan zorgvuldig uitgewerkte en doeltreffende projecten. Reservevorming is een bewuste keuze om — mede in verband met aanstaande majeure projecten — in toekomstige financieringsbehoefte te kunnen voorzien. Wij verwachten dat rand de aangekondigde midterm -review in 2021 zicht zal zijn op een forse aanwending van de gevormde reserves. De in 2021 nog beschikbare reserves kunnen in de midterm -review aanleiding geven tot voorstellen over een wijziging van inzet van middelen; zowel qua tempo en aard (majeur en thematisch).	Waddenfonds	Planning is dat bij de midterm review in 2021 duidelijkheid is over eventuele reserves.	
7	Laat vastleggen op welke momenten de Staten inhoudelijk worden geïnformeerd over de voortgang van projecten (output) en de realisatie van de Waddenfondsdoelen (outcome). Dit laatste kan bijvoorbeeld door te bepalen dat vanaf 1 januari 2019 inhoudelijke tussentijdse evaluaties van de bijdrage van gesubsidieerde projecten aan de Waddenfondsdoelen zullen plaatsvinden. Stel de Staten op de hoogte van samenvattingen en overzichten van deze inhoudelijke evaluaties.	Naar aanleiding van uw aanbeveling 7 constateren wij dat in de Jaarstukken (Jaarrekening/Jaarverslag) jaarlijks openbaar inzicht wordt gegeven in de voortgang van projecten in de Jaarstukken [ex artikel 18 van het Bestuursakkoord]. Ter toelichting hierop merken wij op dat in de afgelopen jaren is gewerkt aan vergroting van de inzichtelijkheid van de voortgang van projecten en de daarvoor gereserveerde en daaraan bestede middelen, in relatie tot het realiseren van de hoofddoelen en themadoelen (monitoring). Ten aanzien van de evaluatie van de 'outcome' heeft het bestuur geconstateerd dat voor het kunnen inschatten van de effectiviteit van de WF-projecten in afstemming met diverse partijen meetreeksen en modellen moeten worden bepaald en gegenereerd en dat metingen moeten worden verricht (gebiedsmonitoring). Dit sluit aan bij uw constatering dat het tot stand brengen van tussentijdse evaluaties over de doelrealisatie van het Waddenfonds gebaseerd moet zijn op het in beeld hebben van de trends en ontwikkelingen in het Waddengebied om de effectiviteit van interventies zichtbaar te maken. Het tot stand brengen van gebiedsmonitoring voor meerdere doeleinden is een bredere taak dan de opdracht om de effectiviteit van Waddenfondsprojecten te evalueren. Derhalve heeft het Waddenfondsbestuur de Waddenprovincies verzocht hier een rol in te nemen. De Waddenprovincies nemen deel aan het programmeren van de 'basisonderzoek' voor beheer en beleid. Ook de Waddenacademie is aangesloten bij die programmering opdat met — wetenschappelijk verantwoord — beleidsmatig relevante indicatoren periodieke rapportages van de stand van het waddengebied kunnen worden gegenereerd (Stand van het Wad en Waddenbarometer). Een dergelijk project is complex en veelomvattend en behoeft derhalve tijd. De Waddenprovincies en het Waddenfonds zetten zich in om de Basismonitoring en de daaruit af te leiden (effect)rapportages tot een succes te maken.	Waddenfonds		n.n.b
8	Voorts geeft het rekenkameronderzoek aanleiding tot de volgende verbeterpunten: a. Zorg ervoor dat uiterlijk 1 maart 2018 het sanctiebeleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidie is vastgesteld. b. Laat in de Jaarverslagen voor zowel de geweigerde subsidieaanvragen als voor projecten die niet tot uitvoering komen aangeven, wat de reden van afwijzing was en welk (type) projecten het betreft, zodat dit inzicht kan bijdragen aan betere subsidieverzoeken. c. Indien de Staten een motie aannemen over het functioneren van het Waddenfonds die ook de beide andere provincie betreft, adresseer in die motie dan ook expliciet het AB van het Waddenfonds.	In aanbeveling 8a wordt in dat licht gesproken over sanctiebeleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidie. We willen erop wijzen dat het Waddenfonds met regelmaat handhavend optreedt, door bijvoorbeeld de subsidieverlening in te trekken of de subsidie lager vast te stellen. De Algemene wet bestuursrecht biedt hiervoor het instrumentarium. We zullen voormelde beleidslijn zo spoedig mogelijk vaststellen. De aanbeveling over dossiervorming met betrekking tot toezicht en handhaving nemen we graag ter harte, waarbij tevens zal worden geregeld dat te allen tijde wordt gereageerd op voortgangsrapportages.	Waddenfonds	De uitvoeringsorganisatie Waddenfonds is bezig met opstellen van beleidslijn Toezicht en Handhaving. Planning is dat het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds deze beleidslijn voor de zomer vaststelt.	